

Programiranje II, Konsultacije za završni ispit, Zadaci iz Algoritmi u teoriji brojeva i u kriptografiji 8–16 {9 zadataka}

Postavke zadataka

(10) Riješiti sistem jednačina: $x \bmod 7 = 2$, $x \bmod 15 = 3$ po nepoznatoj x ($0 \leq x \leq 104$).

(11) Naći bar jedno rješenje jednačine $7x - 6y = 16$, gdje se nepoznate x i y traže u skupu cijelih brojeva, ako rješenje postoji. Može se primijeniti uopšteni Euklidov algoritam.

(12) Razmotrimo RSA kriptografski sistem: $p = 5$, $q = 7$, $n = pq = 35$, $\varphi(n) = (p - 1)(q - 1) = 24$, $e = 5$, $d = 5$. Neka poruka glasi $M = 20$. Izračunati kodirani oblik poruke $C = M^e \bmod n$. Zatim izračunati $C^d \bmod n$ (uvjeriti se da izlazi M). Ponoviti isti račun za još neko M ($1 < M < n$).

(13) Razmotrimo metodu kvadratnog ostatka: $p = 7$, $q = 11$, $n = pq = 77$. Neka poruka glasi $x = 15$ ($1 \leq x \leq n - 1$). Izračunati $y = x^2 \bmod n$, tj. izvršiti enkripciju. Da bismo se uvjerali da su formule za dekripciju pravilne, izračunati $y_1 = (y \bmod p)^{(p+1)/4} \bmod p$ i $y_2 = (y \bmod q)^{(q+1)/4} \bmod q$ i zatim vidjeti da važi $x \equiv \pm y_1 \pmod{p}$, $x \equiv \pm y_2 \pmod{q}$.

(15) Ispitivanje primalnosti (da li je dati broj n prost). Razmotrimo Millerov postupak i $n = 91$. Za $b = 2$, da li važi $b^{n-1} \bmod n = 1$. Drugim riječima, uzimajući u obzir da je dati broj n složen, da li je dati broj pseudo–prost u bazi $b = 2$. Isto pitanje u slučaju baze $b = 3$.

(16) Ispitivanje primalnosti (da li je dati broj n prost). Primijeniti Millerov postupak (test) na broj $n = 91$ po četiri baze ($b = 2$, $b = 3$, $b = 5$ i $b = 7$). Prolazi li n test?

Rješenja zadataka

(8) NZD(2420, 196).

(9) $\pi(x)$, $x = 1000$, $x = 10000$.

(10) $x \bmod 7 = 2$, $x \bmod 15 = 3$, $0 \leq x \leq 104$.

$$\begin{aligned} x &= 7a + 2 & x &= 15b + 3 \\ 7a + 2 &= 15b + 3 \\ 7a - 15b &= 1 & \text{NZD}(7, 15) &= 1 \end{aligned}$$

(smanjivanje koeficijenata, da se svede na jedinicu)

$$7(a - 2b) - b = 1 \quad a - 2b = c$$

$$7c - b = 1$$

$$b = 7c - 1$$

$$c=0 \quad b=-1 \quad a=2b+c=-2 \quad x=-12 \quad x=-12$$

$$c=1 \quad b=6 \quad a=2b+c=13 \quad x=91+2 \quad x=90+3$$

Odgovor: $x = 93$.

(11) $7x - 6y = 16$.

NZD(7, 6)=1, $1|16$, tako da rješenje postoji.

$$x + (6x - 6y) = 16 \quad z = x - y$$

$$x + 6z = 16$$

$$x = 16 - 6z$$

$$z = -1 \quad x = 22 \quad y = 23$$

$$z = 0 \quad x = 16 \quad y = 16$$

$$z = 1 \quad x = 10 \quad y = 9$$

$$(x, y) = \dots, (4, 2), (10, 9), (16, 16), (22, 23), \dots$$

Mogući odgovor: $x = 4$, $y = 2$.

(12) $e = 5$ $d = 5$ $M = 20$ $n = 35$.

$$C = M^e \bmod n = 20^5 \bmod 35 =$$

$$(400 \bmod 35)^2 \cdot 20 \bmod 35 =$$

$$(15^2 \cdot 20) \bmod 35 = (225 \cdot 20) \bmod 35 =$$

$$(15 \cdot 20) \bmod 35 = 300 \bmod 35 = 20$$

$$C^d \bmod n = 20^5 \bmod 35 = 20$$

Da bi se izbjeglo slučajno poklapanje M i C do koga je došlo: $M = 19$

$$C = M^e \bmod n = 19^5 \bmod 35 =$$

$$361 \cdot 361 \cdot 19 \bmod 35 = 11 \cdot 11 \cdot 19 \bmod 35 =$$

$$121 \cdot 19 \bmod 35 = 16 \cdot 19 \bmod 35 =$$

$$304 \bmod 35 = 24$$

$$C^d \bmod n = 24^5 \bmod 35 =$$

$$576 \cdot 576 \cdot 24 \bmod 35 = 16 \cdot 16 \cdot 24 \bmod 35 =$$

$$256 \cdot 24 \bmod 35 = 11 \cdot 24 \bmod 35 =$$

$$264 \bmod 35 = 19$$

Vidimo da je zaista $M = C^d \bmod n$.

.....
Pokušavamo da izbjegnemo slučajno poklapanje e i d do koga je došlo

$$\varphi(n) = 24, \quad ed \equiv 1 \pmod{\varphi(n)}$$

$$e = 1 \quad 5 \quad 7 \quad 11 \quad 13 \quad 17 \quad 19 \quad 23$$

$$d = 1 \quad 5 \quad 7 \quad 11 \quad 13 \quad 17 \quad 19 \quad 23$$

vidimo da ne može da se izbjegne (sa datim n)

Uzmimo sve brojeve nove u postavci zadatka
 $p = 5$ prost $q = 11$ prost
 $n = pq = 55$ $\varphi(n) = (p-1)(q-1) = 40$
 $e = 3$, $d = 27$ (još bi moglo i $e = 7$, $d = 23$)
 $M = 8$

$$C = M^e \bmod n = 8^3 \bmod 55 = 512 \bmod 55 = 17$$

$$C^d \bmod n = 17^{27} \bmod 55 = (289 \cdot 17)^9 \bmod 55 = (14 \cdot 17)^9 \bmod 55 = 238^9 \bmod 55 = 18^9 \bmod 55 = (324 \cdot 18)^3 \bmod 55 = (49 \cdot 18)^3 \bmod 55 = ((-6) \cdot 18)^3 \bmod 55 = (-108)^3 \bmod 55 = 2^3 \bmod 55 = 8 \bmod 55 = 8$$

Vidimo da je zaista $M = C^d \bmod n$

M – poruka u jasnom obliku, C – kodirana poruka, $C = M^e \bmod n$ – formula za enkripciju, $M = C^d \bmod n$ – formula za dekripciju (ovo je RSA sistem)

(13) Rabinov sistem ili sistem kvadratnog ostatka, x – poruka u jasnom obliku, y – kodirana poruka, $y = x^2 \bmod n$ – formula za enkripciju, formule za dekripciju:

$$y_1 = y^{(p+1)/4} \bmod p,$$

$$y_2 = y^{(q+1)/4} \bmod q$$

$$\begin{cases} x \equiv \pm y_1 \pmod{p} \\ x \equiv \pm y_2 \pmod{q} \end{cases}$$

Dato je: $p = 7$ prost, $p \equiv 3 \pmod{4}$,
 $q = 11$ prost, $q \equiv 3 \pmod{4}$,
 $n = pq = 77$, $x = 15$.

Vršimo enkripciju:

$$y = x^2 \bmod n = 225 \bmod 77 = 71$$

Uvjeravamo se da su formule za dekripciju pravilne:

$$y_1 = (y \bmod p)^{(p+1)/4} \bmod p = (71 \bmod 7)^2 \bmod 7 = 1,$$

$$y_2 = (y \bmod q)^{(q+1)/4} \bmod q = (71 \bmod 11)^3 \bmod 11 = 5^3 \bmod 11 = 4$$

$$\begin{cases} x \equiv \pm y_1 \pmod{p} \\ x \equiv \pm y_2 \pmod{q} \end{cases}$$

$$\begin{cases} 15 \equiv \pm 1 \pmod{7} \\ 15 \equiv \pm 4 \pmod{11} \end{cases} \quad \begin{cases} 15 \equiv 1 \pmod{7} \\ 15 \equiv 4 \pmod{11} \end{cases}$$

(14) Rabin, enkripcija i dekripcija.

(15) Millerov, $n = 91$ (dati broj je složen).

$$b = 2$$

Treba izračunati $y = b^{n-1} \bmod n$ i vidjeti da li je $y = 1$

$$y = b^{n-1} \bmod n = 2^{90} \bmod 91 = (2^{13})^7 : 2 \bmod 91 = 8192^7 : 2 \bmod 91 = 2^7 : 2 \bmod 91 = 2^6 \bmod 91 = 64 \bmod 91 = 64$$

$$y = 64 \quad y \neq 1$$

$$b = 3$$

Treba izračunati $y = b^{n-1} \bmod n$ i vidjeti da li je $y = 1$

$$y = b^{n-1} \bmod n = 3^{90} \bmod 91 = 243^{18} \bmod 91 = 61^{18} \bmod 91 = 3721^9 \bmod 91 = (-10)^9 \bmod 91 = 100^4(-10) \bmod 91 = 9^4(-10) \bmod 91 = 81^2(-10) \bmod 91 = (-10)^2(-10) \bmod 91 = 100(-10) \bmod 91 = 9(-10) \bmod 91 = (-90) \bmod 91 = 1$$

Odgovor:

$$\begin{cases} n = 91 \text{ nije pseudo-prost u bazi } b = 2 \\ n = 91 \text{ jeste pseudo-prost u bazi } b = 3 \end{cases}$$

(16) Millerov $b = 2, 3, 5, 7$ $n = 91$.

$$y = b^{n-1} \bmod n \text{ (da li je } y = 1)$$

$$y = 2^{90} \bmod 91 = \dots = 64 \neq 1$$

$$y = 3^{90} \bmod 91 = \dots = 1$$

$$y = 5^{90} \bmod 91 = \dots \neq 1$$

$$y = 7^{90} \bmod 91 = \dots \neq 1$$

$$\begin{cases} n \text{ nije pseudo-prost u bazi } b = 2 \\ n \text{ jeste pseudo-prost u bazi } b = 3 \\ n \text{ nije pseudo-prost u bazi } b = 5 \\ n \text{ nije pseudo-prost u bazi } b = 7 \end{cases} \Rightarrow$$

n ne prolazi test po 4 baze $\Rightarrow$
 n je (sigurno) složen

Odgovor: broj $n = 91$ ne prolazi Millerov test po bazama $b = 2$, $b = 3$, $b = 5$, $b = 7$.

Da izložimo opštu šemu Millerovog testa:
na bar jednom mjestu piše "nije" $\Rightarrow$ ne prolazi test $\Rightarrow$ broj n je sigurno složen,
na svim mjestima piše "jeste" $\Rightarrow$ prolazi test $\Rightarrow$ dobri su izgledi da je broj n prost.